

REGIONALPOLITISKT PROGRAM DISTRIKTSKONGRESS 2022

Socialdemokraterna

ÖSTERGÖTLAND

NULÄGESANALYS

Östergötland består av en spännande blandning av större, snabbt växande städer, medelstora, ofta industritunga kommuner och landsbygd, 13 kommuner som i storlek, struktur och arbetsmarknad skiljer sig mycket åt. Industrin står till exempel för 25 procent av jobben i länet, men för hälften av alla jobb i Ydre. Regionens tillväxtmotorer Linköping och Norrköping har större möjligheter att generera nya jobb jämfört med flertalet övriga kommuner i Östergötland. Tillsammans ger samtliga 13 kommuner goda förutsättningar för en väl sammanhållen region.

Alla dessa olika kommuntyper har med rätt politik och stöd goda förutsättningar att utvecklas till livskraftiga och hållbara miljöer för medborgarna. Om en kommun växer eller krymper är inte den enda avgörande faktorn. Näringslivsstrukturen, utbildningsnivån och den demografiska fördelningen, det vill säga hur antalet medborgare i förvärvsarbetande åldersgrupper utvecklas i förhållande till antalet unga och äldre, är minst lika viktiga faktorer.

Samhällsomvandlingen från industri- till tjänstesamhälle innebär att andelen sysselsatta i tillverkningsindustrin kommer fortsätta minska. Om tio år kommer drygt 80 procent av alla jobb i Östergötland att finnas i tjänstesektorn. Antalet jobb som inte kräver högre utbildning kommer att minska framöver, medan antalet jobb som kräver kvalificerad yrkes- eller högskoleutbildning väntas fortsätta öka. I takt med att strukturen på arbetsmarknaden förändras ytterligare kommer det fortsatt att vara utmaningar kopplade till matchning på arbetsmarknaden, arbetskraftsbrist och långtidsarbetslöshet. Skillnaden i sysselsättningsgrad och därmed arbetslöshet mellan inrikes och utrikes födda har ökat stadigt.

De långsiktiga effekterna av Coronapandemin på samhället i stort, och arbetsmarknaden i synnerhet, är svåra att uttyda men en effekt som kan bestå är att vårt rese- och besöksmönster kommer se annorlunda ut jämfört med tidigare. Innan pandemin pekade prognoserna på att antalet jobb inom besöksnäringen, hotell- och restaurangbranschen skulle öka, vilket inte är självklart längre. Digitala möten och konferenser kommer med stor sannolikhet bli vanligare även efter pandemin.

Andelen invånare över 65 år och yngre än 19 år ökar, särskilt mycket ökar de allra äldsta. Regionen och de östgötska kommunerna står också inför stora pensionsavgångar. Därmed måste den offentliga sektorn framöver kunna rekrytera betydligt fler anställda för att möta de växande behoven i välfärden.

Parallellt med ovanstående utmaningar pågår en akut miljö- och klimatkris som påverkar oss alla. Översvämningar, skogsbränder och torka har återkommande drabbat Sverige och Östergötland. En avgörande framtidsuppgift blir därför att bygga en starkare beredskap för att hantera de omvärldsutmaningar vi återkommande upplever.

NY REGIONALPOLITIK FÖR 2020-TALET ÖSTERGÖTLAND

Målet för vår politik är ett hållbart och attraktivt Östergötland med goda livsvillkor för regionens invånare, ett starkt näringsliv, hög sysselsättning, hållbar användning av naturens resurser och biologisk mångfald.

Regionernas framtid

Pandemin har medfört att vissa förordar en omfattande överföring av makt och befogenheter från lokal och regional nivå till staten. Vi tror inte att det är rätt väg att gå. Demokrati kräver närhet mellan invånare och beslutsfattare. Däremot finns det skäl att se över arbets- och ansvarsfördelning inom områden som krisberedskap, samarbetet mellan kommunernas äldreomsorg och regionernas ansvar för sjukvården, den fortsatta digitaliseringen inom välfärd och utbildning och kompetensförsörjningen för både näringsliv och välfärdssektorn.

Vår uppfattning är att nyckeln ligger i bättre regionalt samarbete mellan regioner, statliga myndigheter, universitet, näringsliv, kommuner och civilsamhälle. Bättre samarbete kan också skapa en gemensam kraftsamling för att ännu bättre utnyttja regionens potential.

Att utveckla en mångsidig ekonomi, med såväl kvalificerade kunskapsföretag som industri, besöksnäring och gröna näringar, samt att få genomslag för Östergötlands styrkor, det vill säga styrkeområden där länet har en stark tillväxt- och tillväxtpotential och världsledande forskning. Det är en grundförutsättning för en dynamisk och balanserad utveckling av regionen. Att fortsätta utveckla Linköpings Universitet som ett regionalt universitet med många starka stödjepunkter i regionen, liksom Science Parks och nyföretagande, blir då avgörande för att lyckas.

Uppgiften kräver både statliga satsningar på kvalificerad arbetsmarknadspolitik och ökad dimensionering av viktiga utbildningar, och insatser i regionen och kommunerna för att genom matchning, vuxenutbildning och kompetensutveckling tillgodose behoven.

Agenda 2030

Hållbarhetsperspektivet så som det är uttryckt i FN:s Agenda 2030-mål och EUs strategi om smart, hållbar tillväxt för alla skapar en viktig grund för hur socialdemokratin ser på regionens framtid. Brundtlandkommissionens nu över 30 år gamla paroll gäller än: *”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”*. Det betyder att miljömässig och social hållbarhet måste förenas med en långsiktigt bärkraftig

ekonomi, för att trygga en allsidig utveckling för hela regionen. Investeringar i grön teknik, förnybar energi och resurssnål produktion kan skapa nya jobb och ekonomisk styrka åt både stora och små kommuner, inte minst i de gröna näringarna, och bör stimuleras genom en målinriktad offentlig upphandling. Agenda 2030-perspektivet säger oss också att utveckling inte bara kan ses som siffermässig tillväxt, utan också i kvalitetstermer. Även om en kommun inte växer kan den mycket väl erbjuda goda levnadsförhållanden och livskraftig framtid.

Utveckling för alla östgötska kommuner

Mindre kommuner behöver stöd i ett tätt samarbete med grannkommuner och regionen för att kunna erbjuda den fullödiga service som medborgarna har rätt förvänta sig. Utvecklingsmöjligheter i mindre kommuner bör tas till vara bättre för att skapa en så allsidig utveckling som möjligt, och att nödvändig infrastruktur som skolor, bredband, kollektivtrafik osv tillgodoses. Jord- och skogsbruksdominerade kommuner kan spela en viktig roll för en bättre framtida krisberedskap och ökad självförsörjning, och bör satsa på ett diversifierat näringsliv, som både bygger på utvecklade gröna näringar och andra företag.

Krisberedskap och digitalisering

De kriser vi har upplevt och kommer att fortsätta möta gör det nödvändigt att regionen tar ansvar för att utveckla samarbetet med staten och kommunerna för att utveckla både förebyggande åtgärder och insatser för bättre krisberedskap, gärna i europeisk samverkan.

Staten och regionerna bör ta gemensamt ansvar för en nationellt samordnad digital utveckling, så att fler på likvärdiga villkor ska kunna få tillgång till bredband, offentlig service, digitaliserad vård, distansutbildning mm.

Krav på staten

För regionens genomslagskraft är det viktigt att samla alla aktörer och dra åt samma håll: Kommunen, näringslivet, universitetet, arbetsmarknadens parter, civilsamhället osv. Regionen och kommunerna råar dock inte själva över alla insatser.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022–2026 verka för att:

- Att staten vidareutvecklar de starkaste styrmedlen för att gynna en balanserad utveckling, t ex skatter och utjämningsystem
- Att staten tar initiativ till en bred och kraftfull skattereform och en reform av den kommunala inkomst- och kostnadsutjämnningen för att motverka både ekonomiska klyftor mellan människor och geografiska klyftor mellan t ex

växande storstadscentra, utsatta förortsområden och krympande landsbygdsområden

- Att ta staten tar initiativ till en grundlig översyn av ansvarsfördelningen mellan stat, regioner och kommuner vad gäller förebyggande åtgärder och krisberedskap inför kommande kriser, oavsett om det handlar om pandemier, klimat-, flykting- eller ekonomiska kriser
- Att det regionala inflytandet över utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken stärks

ARBETSMARKNAD OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Alla som vill och kan jobba ska jobba. Att fler människor har ett arbete att gå till ger fler människor frihet att forma sina liv och ökar delaktigheten i vårt samhälle.

Samhällsomvandlingen från industri- till tjänstesamhälle är fortfarande snabb och kommer att kräva viktiga strukturella beslut med god framförhållning för att möjliggöra en offensiv anpassning till det läge som kommer att råda om tio år i Östergötland. Samtidigt finns ett antal utmaningar på arbetsmarknaden i Östergötland. Matchningen till arbete och utbildning är otillräcklig. Andelen arbetslösa inom grupperna utrikes födda, långtidsarbetslösa och unga är för hög. Att fler insatser görs mot arbetslösheten, inte minst inom ovannämnda grupper, är avgörande för att skapa framtidstro och ett gott liv.

Bättre matchning

Vi behöver arbeta mycket mer målinriktat tillsammans med de branscher som drabbats hårdast av pandemin, för att skapa utbildningar och utbilda personer mot dessa jobb.

Förutom Linköping där relativt många väljer universitetsstudier är befolkningen i resten av de östgötska kommunerna mindre benägna att göra dessa val. Även om Norrköping som har relativt god tillgång till universitetsutbildningar är benägenheten mindre.

Även vad gäller relevanta yrkesutbildningar behövs mycket mer planering och samverkan mellan branscherna, arbetsmarknadens parter, Linköpings universitet (LiU) och huvudmännen för utbildning på gymnasie-, komvux- och yrkeshögskolenivå för att förbättra matchning mot de jobb som finns i Östergötland.

Snabbare integration

Lösningen på utmaningen består av många åtgärder; integrationsinsatser, skräddarsydda utbildningsinsatser, valideringar, mentorsprogram, ambassadörsprogram, satsningar på företagande och nyföretagande samt samarbeten mellan olika aktörer, däribland arbetsförmedlingen, kommunerna, försäkringskassan, LiU och Länsstyrelsen. Språket är nyckeln till lyckad integration och att få ett arbete. Därför vill vi se förbättrade och förstärkta möjligheter att lära sig svenska.

Aktiva insatser mot långtidsarbetslösheten

Vägen tillbaka från långtidsarbetslöshet kräver i de flesta fall någon typ av arbetsmarknadssatsningar. Regionens verksamheter är en viktig del av de platser som långtidsarbetslösa behöver matchas mot och utbildas till. Därför bör regionen aktivt

ingå i olika regionala arbetsmarknadsprogram. Utöver detta ska regionen inom ramen för sitt regionala tillväxtansvar arbeta aktivt med långtidsarbetslösheten, bland annat genom utvecklad samverkan mellan regionen och länets samordningsförbund. Individens behov ska vara i fokus.

Ingen ung utan jobb

Unga ska studera eller arbeta. För att möta den höga ungdomsarbetslösheten krävs ett kunskapslyft bland annat genom fler platser inom yrkesvux, komvux, yrkeshögskola och folkhögskola samt fler högskoleplatser i vårt län. Vi vill se fler bristyrkesutbildningar som utformas i nära samverkan med näringslivet och fackliga organisationer liksom utbyggd yrkesutbildning. Genom dessa insatser får fler unga bättre möjligheter att skaffa sig den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. Attraktiviteten till yrkesutbildningar som leder till jobb behöver öka och länken mellan skola och arbetsliv behöver förstärkas. Staten behöver ta sitt ansvar för att stärka attraktiviteten, genom att återinföra högskolebehörighet och praktik på samtliga gymnasieprogram.

Även om de tre prioriteringarna matchning, utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden samt långtidsarbetslösheten berör alla våra kommuner innebär det inte att det finns en "one-size-fits-all"-lösning eftersom kommunerna skiljer sig åt i storlek och struktur. Därför bör regionen och kommunerna involveras tätare i en regional och lokal utveckling av arbetsmarknadspolitiken än hittills.

Ordning och reda på arbetsmarknaden

Vi tror samtidigt att om vi upprätthåller ordning och reda på arbetsmarknaden kommer det visa sig att vi har fler jobb i länet som skulle kunna tas av de personer som är arbetslösa i Östergötland i stället för att gå till svart arbetskraft som utnyttjas av fuskande och oseriösa företag. Socialdemokraterna Östergötland ska under mandatperioden verka för att en socialdemokratisk ledd regering lägger fram lagförslag om att arbetskraftsinvandring enbart ska tillåtas när det inte går att hitta rätt personer i Sverige.

En viktig framtidsfråga är den offentliga sektorn kompetensförsörjning, vilket fordrar ett intensifierat samarbete mellan regioner, kommuner och stat.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022-2026 verka för att:

- Skapa bättre förutsättningar för de som står längst bort från arbetsmarknad, genom utvecklad samverkan med regionens samordningsförbund

- Skapa bättre samverkansytor för stat, arbetsförmedling, region, kommuner och arbetsmarknadens parter när det gäller arbetsmarknadspolitik, arbetsmarknadsinriktad utbildning och ordning och reda på arbetsmarknaden
- Kommunerna och regionen gör insatser för att öka attraktiviteten till yrkesutbildningar, så att fler elever väljer dessa utbildningar
- Etablera en strategi för den regionala arbetsmarknaden med ett tydligt regionalt mandat
- En utveckling av nya regionala samverkansstrategier för att mera effektivt komma åt integrationsproblemen och långtidsarbetslösheten
- Antalet platser inom yrkesvux, komvux, folkhögskola och universitetet ska öka i vårt län
- Antalet bristyrkesutbildningar som utformas i nära samverkan med näringslivet och fackliga organisationer ska öka
- Utökade möjligheter till SFI-utbildning och språkträning för utrikes födda personer

UTBILDNING OCH FORSKNING

Eftersom alla kommuner inte på egen hand kan erbjuda fullödig bredd på gymnasie- och vuxenutbildning måste regionen underlätta samarbete mellan de östgötska kommunerna så att alla tillsammans kan erbjuda bred gymnasie- och vuxenutbildning av hög kvalitet, inte minst utbildningar inom yrken där det råder kompetensbrist. Coronapandemin har också möjliggjort en ökad grad av distansarbete och distansstudier, vilket är en utveckling vi vill bejaka.

Regionen är även viktig för att vi ska se till att det finns kapacitet att validera och skapa regionala jobbspår och yrkes-SFI-utbildningar som täcker hela regionens behov. Regionens samlande kraft krävs även för att säkerställa yrkeshögskoleutbildningar inom bristyrken som täcker hela regionens behov.

Naturbruksgymnasiet med sina två centra, Vreta och Himmelstalund, är viktiga ur ett regionalt tillväxtperspektiv i och med att Östergötland är ett viktigt centrum för gröna näringar. Framtida utvecklingsmöjligheter handlar bland annat om att ta tillvara potentialen med vattenbruk och arbeta med att göra utbildningarna attraktiva även för ungdomar med utländsk bakgrund.

Folkhögskolor av olika karaktär och olika intressenter är viktiga aktörer för att erbjuda passande utbildningsmiljöer och inriktningar, inte minst för unga vuxna och utrikesfödda som behöver en annan utbildningsmodell än den vanliga gymnasieskolan. De fyller därmed en nyckelroll i arbetet att stärka integrationsarbetet och att bekämpa ungdoms- och långtidsarbetslöshet.

Forskning

För att förbättra vår gemensamma välfärd och för att våra företag ska växa och vara globalt konkurrenskraftiga måste vi satsa på forskning och utveckling, FoU. Ambitionen måste vara att det i Östergötland fortsatt ska bedrivas forskning i världsklass inom våra styrkeområden. Vi ska ha långsiktiga satsningar inom de områden där vi är starka för att attrahera spetskompetens och för att få bestående effekt av våra satsningar också på ekonomi och sysselsättning.

Den viktigaste aktören på forskningsområdet i Östergötland är Linköpings Universitet, LiU. Därför är samarbete och tät samverkan mellan Region Östergötlands verksamheter och LiU av avgörande betydelse. Därtill ska regionen både verka för att underlätta för samarbete mellan östgötska näringslivet, offentliga aktörer och LiU. Även samarbete som inkluderar civilsamhället bör främjas.

Regionens förmåga att både problemformulera utmaningar som kan antas av forskningen, tillämpa forskningsresultat som kommer att förbättra välfärden och det östgötska näringslivet samt öppna upp sina verksamheter för att forskningen ska kunna bedrivas ska hela tiden utvecklas och bli bättre. Målbilden ska vara att hela Östergötland ska vara en forskningsarena.

Länets arenor för samverkan mellan akademi och näringsliv ska stötta kommersialiseringen av forskning utifrån principer om hållbar tillväxt och jämställdhet inom finansieringen framför allt inom de styrkeområden som vi har i Östergötland.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022–2026 verka för att:

- Regionen ska driva på för att möjliggöra etableringar av platsbundna högre utbildningar och universitetsnärvaro i fler östgötska kommuner och stärka närvaron av Linköpings Universitet i alla tre länsdelar
- Regionen och kommunerna tillsammans med LiU bör arbeta för utökad samverkan mellan akademi och näringsliv
- Främja hållbar regional tillväxt genom att utveckla internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer
- Införa innovationsupphandlingar inom fler områden för att möjliggöra verksamhetsnära forskning och direkt samhällsnytta
- Region Östergötland ska utveckla stödet till folkhögskolorna för att motverka ungdoms- och långtidsarbetslöshet och förbättra integrationsarbetet

NÄRINGSLIV

Ett hållbart, starkt och konkurrenskraftigt näringsliv är en förutsättning för att skapa fler jobb och tillväxt. Östergötland är en högteknologisk industriregion med 45 000 företag och näringslivets struktur kännetecknas av såväl branscbredd som spets vilket ger vårt län robusthet och mindre sårbarhet vid kriser. Tack vare länets långa industrihistoria och en stor bredd på logistikföretagande finns idag en arena i form av ett regionalt logistikkluster. För att utveckla Östergötland som ett nav för logistik ska länets regionala logistikkluster vidareutvecklas genom utökad samverkan med LiU, näringsliv, kommunerna och regionen.

Ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv

Vi socialdemokrater ska fortsätta vårt arbete för att stärka förutsättningarna och möjligheterna att bedriva företag i hela länet. Idag skapas fyra av fem jobb i företag med färre än 50 anställda. Mot den bakgrunden bör stöd och projektmedel riktas främst mot små och medelstora företag. För att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar bör kommuner och regionen erbjuda en lokal upphandlarskola, i syfte att öka kunskapen hos lokala företag om offentliga upphandlingsprocesser. Regionen och kommunen ska i ett inledande skede bjuda in till samtal om förutsättningarna för upphandlingarna för att upphandlingarna ska kunna bli ännu bättre.

Idag går företagsstöd och projektmedel främst till män och mansdominerade branscher, vilket speglar strukturen i näringslivet och visar att mer arbete krävs för att öka jämställdheten inom området. För att nå ett hållbart företagsklimat krävs ett öppet och transparent näringsliv, där alla människors erfarenheter och kompetenser tillvaratas. Ett särskilt fokus bör därför läggas på att skapa bättre förutsättningar för kvinnor att starta företag.

Att identifiera styrkeområden är ett väl etablerat arbetssätt inom regional utveckling. Vi socialdemokrater ska fortsätta att kraftsamla och arbeta utifrån Östergötlands styrkeområden, som bidrar till att skapa högre mervärde i utvecklingsarbetet och stärker regionens konkurrenskraft. Vi socialdemokrater betonar vikten av att Östergötlands framgångsrika forskning och innovationskraft ska fortsätta utvecklas.

Vi vill att Region Östergötland ska vara aktiv i att söka och använda utvecklingsmedel från såväl nationell nivå som EU-nivå. Precis som övriga delar av landet verkar Östergötland i en liten öppen ekonomi med omfattande export. Att stärka Östergötlands attraktion för investeringar från såväl nationella som internationella aktörer är därför en central faktor för fortsatt tillväxt i länet.

Vi socialdemokrater ser en stor fördel att många små och medelstora företag har en lokal förankring och väljer att utveckla sin verksamhet i Östergötland. Kommuner och regioner bör därför på olika sätt stötta dessa i sin utveckling. En väl utbyggd infrastruktur, effektiv logistik, stabilt bredband, öppna samverksstrukturer och såväl korta som enkla beslutsvägar är viktiga komponenter i det arbetet. Regionen och kommunerna, som genom sina upphandlingar ansvarar för en stor efterfrågan på varor och tjänster, bör i största möjliga mån välja närproducerat och ekologiskt vid upphandlingar av varor och tjänster, i syfte att gynna det östgötska lantbruket och miljön. Även krav på innovativa lösningar, miljö, sociala krav och kollektivavtal bör ställas vid offentliga upphandlingar. Upphandlingar bör dessutom, i den utsträckning det är möjligt, utformas så att även mindre och medelstora företag kan lämna anbud. Elektrifieringen av länet behöver skyndas på. Laddinfrastrukturerna måste öka och elnätets sårbarhet minskas.

En stark besöksnäring för Östergötlands attraktivitet

Östergötland är unikt med sin variation på naturlandskap och sitt geografiska läge i Sverige. Vårt län innefattar attraktiva besöksattraktioner och kulturmiljöer av nationell och internationell klass, såsom skärgården, Östgötaleden, våra kanaler, det industrihistoriska arvet och unika kulturhistoriska medeltidsmiljöer. Tack vare dessa förutsättningar Östergötland en god potential att fortsätta utveckla och stärka besöksnäringen. För att stärka besöksnäringen och få fler besökare behövs en fortsatt samverkan mellan regionen, kommunerna, företagen, Skärgårdsrådet och näringslivet. Samverkan med regioner i vårt närområde kring den strategiska marknadsföringen av besöksmål ska också främjas, i syfte att skapa Sveriges bästa familjedestination i vår del av landet.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022–2026 verka för att:

- Region Östergötland ska vara aktiv i att söka och använda utvecklingsmedel från såväl nationell nivå som EU-nivå
- Vidareutveckla länets regionala logistikkluster
- Region Östergötland initierar ett regionalt initiativ som ska skapa en innovationsmiljö för morgondagens besöksnäring
- Region Östergötland och länets 13 östgötska kommuner ökar andelen ekologiskt och närproducerat genom upphandlingar av varor och tjänster
- Fler företag och organisationer i Östergötland utvecklar cirkulära affärsmodeller för ökad konkurrenskraft
- En lokal upphandlarskola med lokala och regionala företag som målgrupp initieras i Östergötland
- Fortsätta utveckla regionala innovationsmiljöer

INFRASTRUKTUR OCH KOLLEKTIVTRAFIK

För att människor, både bosatta i och utanför Östergötland, ska kunna uppleva allt som är fantastiskt med länet krävs goda kommunikationer och starka stråk som knyter ihop såväl länsdelarna som Östergötland med omvärlden. Ett starkt och livskraftigt Östergötland förutsätter ett län som ur infrastruktursynpunkt håller ihop. Tack vare Östergötlands geografiska läge, dvs att länet befinner sig emellan Stockholm, Göteborg och Malmö, finns det goda förutsättningar för att vårt län ska nå vår fulla potential.

Ett led i arbetet att stärka länets infrastruktur och kommunikationer är att ostlänken byggs enligt plan. Ostlänken är oerhört viktig både för att öka kapaciteten för resande inom Östergötland och för att koppla samman Östergötland med vår omgivning. Tillsammans med de fyra transportslagen – väg, järnväg, flyg och sjöfart – är den likväl en viktig förutsättning för godstrafiken.

Kollektrafiken – ryggraden i framtidens resande

Kollektivtrafiken i Östergötland behöver stärkas och utvecklas ytterligare. Det ska vara attraktivt att resa kollektivt och vi behöver säkerställa både snabb framkomlighet inne i städerna och möjligheten att resa till och från landsbygden, utifrån platsens och individens egna förutsättningar. Det kan ske genom att knyta samman och bättre samutnyttja olika samhällsbetalda resor, som skolskjuts och allmän kollektivtrafik och genom att tillvarata digitaliseringen och utvecklingen av olika delningstjänster.

Många av östgötarna jobbar i eller i anslutning till våra två stora städer och pendeltåget är vår pulsåder genom Östergötland. Idag uppstår det problem när resenärerna ska ta sig vidare från stationerna ut till sina arbetsplatser, och detta måste åtgärdas. Det måste bli enklare, mer barnsäkert och mer attraktivt för människor att välja kollektiva färdmedel. För att kollektivtrafiken ska bli mer attraktiv krävs alltifrån samlingsnoder på landsbygden till snabb framkomlighet inne i städerna. Att skapa bättre förutsättningar för att ta sig till arbetet via cykel gör att människor snabbare och enklare kan ta sig till arbetet. Samtidigt är det också ett verktyg som kan avlasta trafiken inne i städerna. För att detta ska fungera behöver vi se till att det finns en balans med gata för bil, buss och gång och cykelvägar, oavsett på vilket sätt man tar sig fram ska det flyta på och kännas säkert. Trafiknoder, cykelstråk, pendlarparkeringar och cykelställ- och garage behöver byggas som komplement till kollektivtrafiken.

En välutbyggd infrastruktur

Socialdemokraterna ser en stor vinst i att många små och medelstora företag har en lokal förankring och väljer att utveckla sin verksamhet i Östergötland. Därför är det viktigt att på olika sätt stötta dessa i sin utveckling. I det perspektivet är en väl

fungerande infrastruktur viktig. Inte minst handlar det om att kunna driva företag i alla delar av Östergötland. Därför måste utbyggnaden av bredband intensifieras och vägnätet förbättras.

En grundläggande del är ett väl utbyggt fibernät i hela Östergötland. Östergötland ska fortsätta ligga i framkant när det gäller tillgång till snabbt bredband. För att fortsatt ligga i framkant krävs en tydlig samordning av bredbandsutbyggnaden mellan stat, region och kommuner. Socialdemokraterna ska därför i Region Östergötland arbeta för att målen i den regionala bredbandsstrategin uppnås.

Inom en snar framtid kommer självgående mindre fordon att kunna rulla på våra vägar. Dessa kan användas som en flexibel lösning för de som bor på landsbygden och behöver ta sig till sitt arbete, studier eller fritidsintressen. Med andra ord kommer den nya tekniken sannolikt vara ett svar på problemen idag där landsbygden ser allt färre avgångar med kollektivtrafiken. För att motverka kapacitetsbrist anser Socialdemokraterna att kapaciteten för elförsörjningen ska byggas ut i södra delen av landet.

Flyget är fortsatt viktigt för det östgötska näringslivet. Samhället kommer även framöver att ha behov av en väl fungerande infrastruktur där flyget ingår. För en hållbar framtid krävs dock en grön omställning av hela transportsektorn, där bland annat elflyg och modern drönarteknik kommer att kunna spela en stor roll. Här bör Östergötland ta täten både för att utveckla länets styrka inom teknik- och företagsutveckling på flyg- och drönarområdet och för att förbereda samhällets planering för användning av miljövänlig och samhällsnyttig flyg- och drönarteknik.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022–2026 verka för att:

- Ostlänken byggs så snabbt som möjligt samt att pendelmöjligheter till orter utanför länet utökas
- Snabb kollektivtrafik som binder samman Östergötlands olika delar
- Resandemöjligheterna på landsbygderna utvecklas genom att kombinera samhällsbetalda resor, beställningstrafik såsom närtrafiken och delningstjänster
- I samverkan med kommunerna uppföra trafiknoder, cykelstråk, pendlarparkeringar och cykelställ- och garage som komplement till kollektivtrafiken i Östergötland
- Samtliga region- och expressbussar som kör på uppdrag av Östgötatrafiken utrustas med barnstolar
- Hela Östergötland ska ha faktisk tillgång till snabbt bredband
- Beredskapen gällande elförsörjning för samhällskritiska funktioner tydliggörs i länets kommuner och i Region Östergötland

KULTUR- OCH IDROTT

Östergötland är och ska vara ett av Sveriges främsta kulturlän, som utmärker sig genom stark tidighistorisk förankring, kvalitet, öppenhet, nytänkande och kreativitet. Kulturens unika värde bidrar till att vi som individer känner våra rötter, sammanhang och gemenskap, samtidigt som den ger oss ökad förståelse och perspektiv på vår historia för vårt eget liv, för vår omvärld och vår framtid. Det är en princip för Socialdemokraterna att värna en fri och oberoende kultur, genom att tillämpa ”armlängds” avstånd till kulturen. En insiktsfull och målmedveten kulturpolitik syftar till att skapa förutsättningar och möjligheter för konstens alla uttrycksformer. Målet är att värna vår demokrati, skydda yttrandefriheten, skapa delaktighet och tillit.

Stärk Östergötland som kultur- och idrottslän

Kulturen är också ett av grundfundamenten i den regionala utvecklingen. Länets kulturarv, breda och rika kulturliv bidrar till Östergötlands attraktivitet och konkurrenskraft. Detta gör att Östergötland blir en bättre plats att bo, verka och leva i. Samtidigt måste hänsyn tas till kommunernas olika ekonomiska och geografiska förutsättningar vad gäller kulturutbudet och skapa rimliga förväntningar utifrån kommunernas storlek, befolkningsmängd och resurser.

Idrottslivet utgör en viktig del i länets civilsamhälle och bidrar till gemenskap, välbefinnande och bättre folkhälsa. Vi vill se att såväl bredden som deltagandet i idrottslivet ökar i hela länet. Samhällets satsningar måste i ökad omfattning gå till att människor ska vara aktiva hela livet. Vi behöver uppmuntra och förenkla spontanidrottande och satsa mer på kvinnors möjligheter till motion och idrott för att få ett mer jämställt samhälle. Vi behöver komma åt den ohälsa som grundar sig på utanförskap för att öka jämlikheten. För att skapa ett rikt kultur- och idrottsliv krävs en god infrastruktur och samverkan mellan civilsamhälle, kommuner och regionen. Med utgångspunkt i denna samverkan kan flera insatser, såväl generella som riktade, genomföras i syfte att stärka folkhälsan och skapa goda livsvillkor för alla.

Det kulturpolitiska arbetet ska skapa förutsättningar att utveckla sin skapande förmåga och ge tillgång till kulturupplevelser för alla, oavsett inkomst, vem man är eller var i länet man bor. Särskilt viktigt är tillgängliggöra och synliggöra länets rika kulturliv, särskilt för de grupper som kulturen har svårare att nå. Vi socialdemokrater ser därför behov av såväl generella som riktade insatser, så att prioriterade grupper nås. Äldre, barn och unga samt personer med funktionsnedsättning är prioriterade målgrupper för kulturen att nå. Region Östergötland ska i bred samverkan med kommuner och relevanta aktörer, stödja Östergötlands kulturliv för att tillgängliggöra kulturlivet för alla och långsiktigt stärka Östergötland som kulturlän. För att garantera barn och ungas

tillgång till kultur vill Socialdemokraterna Östergötland införa en regional kulturgaranti, byggd på samverkan mellan regionen och länets 13 kommuner.

De fria professionella kulturskaparna spelar en viktig roll i Östergötland. Denna gruppss kreativa och innovativa förmåga ska tillvaratas. Socialdemokraterna vill därför utveckla olika stödformer för kulturskaparna. De är också betydelsefulla för att öka tillgången och spridningen på kultur i alla länsdelar. Så kan vi bidra till att utveckla de professionella kulturskaparnas arbetsmarknad.

Det offentliga rummet tillhör oss alla. Enprocentregeln vid ny- om- och tillbyggnation där en procent avsätts till konstnärlig gestaltning ger oss spännande och vackra miljöer, konstnärlig utveckling och gemensamma upplevelser. Socialdemokraterna anser att regionen och länets 13 kommuner ska tillämpa enprocentregeln och att den även ska omfatta privata byggtreprenörer vid markanvisning.

Folkbibliotek och folkbildning

Biblioteken i Östergötland ska verka för vårt demokratiska samhälles utveckling genom att bidra med kunskap och fri åsiktsbildning. Folkbiblioteken är vår gemensamma öppna mötesplats, med fri tillgång till litteratur och information. De är en kraft för demokrati, mångfald, delaktighet och en motkraft till falska nyheter, ryktesspridning och polarisering. Digitaliseringen ställer krav på kunskap om hur vi ska använda digitala verktyg och tjänster. Biblioteken har här en viktig roll i arbetet med att öka östgötarnas kunskap om hur informationsteknik kan användas för delaktighet i samhället och i samhällsdebatten.

Socialdemokraterna anser att skolbibliotekens roll måste stärkas. Det förutsätter kunniga och utbildade medarbetare som har en nära samverkan med skolans pedagoger. Alla elever ska ha likvärdig tillgång till relevant kunskap, litterära upplevelser, guidning i källkritik och digitala värden.

Folkbildningen är en viktig del i samhällsutvecklingen. Den är en del av det livslånga lärandet och bidrar till att göra utbildning och bildning tillgänglig för alla och på så sätt minska utjämnade utbildningsklyftorna i Östergötland.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022–2026 verka för att:

- Göra såväl generella som riktade insatser samt jämställda föreningsbidrag, så att prioriterade grupper nås av länets kulturliv
- En regional kulturgaranti för barn och unga införs i alla länets kommuner
- Införa fria entréer på regionala och kommunala kulturinstitutioner

- Utveckla regionens stödformer för kultur och främja goda arbetsvillkor för professionella kulturskapare
- Främja tillgången till digital kultur
- Samtliga östgötska kommuner och regioner tillämpar enprocentregeln vid ny-, om- och tillbyggnation
- Stärka biblioteken och skolbibliotekens roll som en öppen mötesplats

DIGITALISERING

Tillgång till snabb uppkoppling på alla de platser där vi idag befinner oss är idag viktigare än någonsin. En bra uppkoppling är idag grunden till såväl kontakten med myndigheter och medierna, till barnens skolgång och det sociala livet. Digitaliseringen berör hela samhället och vi kommer antagligen inom en snar framtid att få se nya innovationer och digitala lösningar som vi inte kan föreställa oss idag. Digitaliseringen medför att fler kan arbeta hemifrån, studera på distans eller driva företag, oavsett var man befinner sig. I Coronapandemin har det blivit ännu mer uppenbart hur viktig bra och stabil uppkoppling är när många människor har arbetat hemifrån.

Ökad digitalisering för ökad medborgarnytta

För att öka medborgaryttan och minska personalens administrativa arbetsbörda är automatisering, exempelvis robotisering, ett verktyg som behöver öka i de offentliga verksamheterna. Internet of things ger oss stora möjligheter att förenkla människors vardag men kommer också ställa stora krav på den offentliga sektorn. Genom att samköra data kan vi skapa allt från bra och energisparande inomhusklimat till att effektivisera processer och enklare ge och tillhandahålla information. Utvecklingen ger även människor möjlighet att vara mer delaktiga i sin handläggning men också i att följa sin hälsa och hur den på ett tidigt stadie kan förebygga ohälsa. Under kommande mandatperiod ska Socialdemokraterna verka för att användningen av digitala tjänster i offentlig sektor ska öka. Användning av ny teknik och ökad digitalisering medför flera fördelar, såsom minskad administrativ börda för personal, smartare resursanvändning och ökad medborgarnytta

Emellertid är det viktigt att tillgången till digitala verktyg eller digital kompetens inte blir en klassfråga – verktygen och kompetensen ska finnas och göras tillgänglig till för alla. Den offentliga sektorn har, i samverkan med relevanta aktörer, således en viktig roll i att förmedla kunskap och information om digital kompetens, i syfte att sluta den digitala klyftan mellan människor.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022–2026 verka för att:

- Användningen av IoT och artificiell intelligens för samhällsnytta i regionen och i Region Östergötlands verksamhet ska öka
- Fler tjänster och arbetssätt digitaliseras inom offentlig sektor
- Regionbiblioteket i samverkan med civilsamhället erbjuder fler möjligheter till kompetensutveckling i digital kompetens

INTERNATIONALISERING

Nästan alla de tunga trender som påverkar oss – klimatet, företagens, kapitalets och människornas rörlighet, kunskapssamhället och teknikutvecklingen – är gränsöverskridande. De senaste decenniernas kriser har visat att regionen och kommunerna påverkas dramatiskt av omvärlden, oavsett om vi talar om klimatet, finanskrisen, flyktingkrisen eller pandemin.

Allra mest påverkas vi av våra grannländer, till exempel klimat- och miljömässigt, men de är också de vi handlar mest med. Därför blir grannsamarbetet mellan samtliga berörda länder vid Östersjön särskilt viktigt. Östersjösamarbetet har främst tre viktiga mål: rädda havsmiljön, länka samman Östersjöregionen och öka välståndet.

Flera viktiga regionala politikområden, inte minst vår attraktivitet och konkurrenskraft, gynnas av att vi kan skapa ett kraftfullt EU-samarbete i samverkan med andra aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. EU:s roll inom landsbygdspolitiken är t ex avgörande för en stor del av regionens utveckling, men också samarbete på områden som energipolitik, transporter, turism, forskning, utbildning och hälsa.

Samtidigt kan vi se att ekonomisk och teknisk utveckling alltmer förflyttas i riktning från ”de gamla” ekonomierna i Europa till främst Asien och i framtiden Afrika, vilket gör det viktigt att ihop med aktörer som t ex universitetet och länsstyrelsen bedriva aktiv omvärldspaning. Region Östergötland har därför etablerat samarbete med länder i övriga världen som t ex Kina och Kenya, med sikte på såväl regional utveckling som hälso- och sjukvård.

Vårt internationaliseringsarbete, där regionens Brysselkontor i samverkan med kommunerna och näringslivet kan spela en viktig roll för internationell samverkan, måste präglas av långsiktighet, uthållighet och aktivt engagemang.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022–2026 verka för att:

- Söka och förmedla kunskap och kontakter, delta i nätverk och söka projektpartners för att bidra till att regionens medborgare och företag blir bättre rustade att hantera omvärldens hot och möjligheter
- Söka partners för utvecklingsarbete som kan öka kvaliteten i vår kärnverksamhet och utveckla medarbetarnas kompetens
- Att utveckla en långsiktig målinriktad strategi för hur vi utnyttjar medel ur EUs olika fonder och program, främst regionalfonden, socialfonden och landsbygdsprogrammet, för att finansiera utvecklingsinsatser som stärker regionens och kommunernas verksamhet och konkurrenskraft

- Aktivt själva och genom t ex SKR påverka EUs verksamhet på politikområden som har direkt påverkan på regionen

MILJÖ- OCH KLIMAT

Klimatkrisen är vår tids största utmaning. Forskningen säger att vi kan avvärja hotet men då behövs kraftfulla åtgärder – och det är nu. Sverige och Östergötland måste gå före i klimatomställningen, som också måste vara rättvis mellan människor. Klimatpolitiken måste utformas, så att låginkomsttagare och boende på landsbygden inte får bära en oproportionell del av bördan. Regioner och kommuner behöver öka sina ansträngningar för att ställa om till mer hållbara och klimatsmarta samhällen genom verkningfulla åtgärder som fysisk samhällsplanering, hållbara transporter, biobränslen, arbete för biologisk mångfald och ökad andel ekologiskt vid offentliga upphandlingar. Laddinfrastruktur och möjligheten att tanka fossilfria drivmedel behöver finnas i hela Östergötland, även utanför de stora tätorterna. Regionen och de östgötska kommunerna behöver också intensifiera sitt klimatarbete som bidrar till minskade utsläpp inom de egna verksamheterna.

Förnybar energi, exempelvis sol-, vind- och vattenkraft och biobränslen, ska i största möjliga mån vara grundläggande för samhällets energitillförsel. Kommuner och regionen behöver konstruktivt hantera motsättningar kring utvecklingsprojekt och investeringar på områden som energi, turism och industri. Samtidigt behöver energianvändningen effektiviseras i alla samhällets sektorer, i syfte att öka klimatnyttan och reducera energikostnader för företag och organisationer. Östergötland ligger i framkant när det gäller produktion av förnybara drivmedel, med produktionsanläggningar för biodieseletanol och biogas. Därför bör en ökad produktion och användning av biobränslen i länet främjas, i syfte att skapa fler arbetstillfällen och utveckla landsbygden.

I ett förändrat klimat behöver mer odling av våra livsmedel ske i vår närmiljö. Östergötland behöver samverka för att öka självförsörjningsgraden av olika livsmedel. Detta är både en klimatåtgärd för att minska långa transporter och en åtgärd för ökad krisberedskap.

Cirkulär ekonomi är ett koncept för en effektivare och mer hållbar resursanvändning. En av Östergötlands styrkor – Miljönytta som affär – handlar om att främja cirkulära flöden och hållbara energi- och avfallslösningar. Socialdemokraterna Östergötland ska främja styrkeområdet, genom samverkan mellan offentliga aktörer och länets näringsliv.

Haven fyller en ovärderlig roll för våra ekosystem och för människan men i dag utsätter vi dem för stora påfrestningar, såsom kemikalieutsläpp, läkemedelsrester och plast som dumpas i havet. Detta skapar en farlig miljö för djur och växter som lever nära vattendrag. Därför bör stat, region och kommun ta ett större ansvar för

läkemedelsrening, minskning av plastanvändning och utfasning av kemikalier, samt göra insatser för en mer giftfri miljö.

Östergötlands partidistrikt ska under perioden 2022–2026 verka för att:

- Mer ekologiska produkter upphandlas av kommunerna och av regionen
- Regionen och de östgötska kommunerna ska intensifiera sitt klimatarbete som bidrar till minskade utsläpp inom de egna verksamheterna
- Ett system för klimatväxling av kommunernas och regionens tjänsteresor införs, i syfte att premiera hållbara resval och uppmuntra lokala klimatåtgärder
- Andelen förnyelsebar energi ska öka och energianvändningen effektiviseras
- Fasa ut kommunernas och regionens användning av plast, framför allt i engångsartiklar. I de fall plast används ska dessa vara återvinningsbara och nedbrytbara
- Havs- och skärgårdsmiljö blir renare för ett friskare Östersjön och fler reningsverk för läkemedel tas i bruk
- Regionen får fler giftfria miljöer och utfasning av farliga kemikalier
- Säkra en god dricksvattenkvalitet i hela länet
- Öka självförsörjningsgraden av matproduktion, energi och drivmedel i Östergötland